

Lei-Document 54

30 NOVEMBER 2016

LeiDocument is een uitgave van de Leido Academy

Dit nummer betreft de aandacht voor deeltijd-hbo, op basis van recente publicaties vanuit de Vereniging Hogescholen, mede als het gaat om de experimenten alsmede de wens om ook als publiek-bekostigde instellingen met specifieke delen van hbo-opleidingen de doelgroepen te kunnen gaan bedienen.

Het zijn overigens allemaal zaken die ook op de themadag over deeltijd aan de orde zullen komen.

Inleiding

U heeft inmiddels informatie ontvangen over de ThemaReeks die we in 2017 willen gaan aanbieden aan degenen die interesse hebben in de Ad, duale opleidingen, Ad en mbo-hbo en in deeltijdse ontwikkelingen. Dat laatste thema is uiteraard van belang, mede gelet op de experimenten die onlangs van start zijn gegaan, met inbreng van bekostigde en private hogescholen voor hun deeltijdse en duale studietrajecten. Het is vervolgens verrassend dat afgelopen week vanuit de VH naar buiten werd getreden met een aantal standpunten over deze experimenten en pilots, maar dat deze tevens werden gekoppeld aan het verzoek aan de overheid om ook voor delen van de opleidingen de mogelijkheid te bieden voor een vorm van overheidsbekostiging. Dat zou dan betekenen dat bekostigde hogescholen ook de private markt zouden kunnen betreden, binnen bepaalde grenzen weliswaar, zonder daarmee de budgetten van de overheid te verliezen. Dat is wel iets anders dan met de huidige pilots voor het inzetten van vouchers nl. wel het mogen aanbieden van modules (30 ec) maar dan geen geld meer vanuit de schatkist.

In deze nieuwsbrief willen we ingaan op twee uitingen nl. die van Ad de Graaf als voormalig directeur van de Vereniging Hogescholen over de experimenten rond deeltijd, en van Thom de Graaf als voorzitter van de VH, daarop verder voortbouwend.

Het zijn uitermate interessante ontwikkelingen die daarmee worden aangekaart. Echter, het is dan van groot belang om zeker te weten waarover het gaat en waar eventueel knelpunten zitten. Bepaalde standpunten van de beide heren zouden kunnen leiden tot de verspreiding van gedachten die niet geheel aansluiten bij de huidige wet- en regelgeving – en de kaders voor de experimenten en pilots. Dat wil niet zeggen dat we niet ‘die kant’ op zouden moeten, maar wel dat we dan nog wel een aantal extra stappen te zetten hebben. Daarom geven we hier de berichten en stukken die in de publiciteit zijn gekomen, met van onze kant een aantal kanttekeningen en gedachten.

Deze zullen in ieder geval worden meegenomen in de bijeenkomsten binnen de al genoemde ThemaReeks, maar het zou ook mooi zijn als daarmee de discussie in een brede context kan worden gevoed.

Deeltijd en standpunten (VH en ex-VH)

De discussie rond deeltijd is onlangs in gang gezet door de Vereniging Hogescholen (VH), bij monde van Thom de Graaf tijdens een studiedag, aangevuld door Ad de Graaf die als ex-directeur van de VH een essay heeft laten verschijnen over de positie van deeltijd. Beiden halen daarbij stevig uit naar de aanpak van de experimenten. Vervolgens pleiten zij voor meer mogelijkheden als bekostigde hogescholen om de flexibiliteit van een private markt ook te koppelen aan het deeltijdse hbo.

Hieronder geven we van beide publicaties een aantal interessante delen, en verstrekken daarbij van onze kant in de bekende kaders diverse kanttekeningen. Voor alle duidelijkheid: het is zonder meer toe te juichen dat de discussie nu op gang kan komen.... Het werd tijd.

1 Ad de Graaf: Toelichting op zijn essay (bron: Scienceguide)

“Het ‘leven lang leren’ is een hoofdpijndossier! “Kijk nou eens naar die deeltijd-opleidingen bij hogescholen, steeds minder studenten. Dat kan echt niet, we moeten er iets aan doen, het moet anders!” Aldus de nationale beleidsmakers.

Het is goed dat deeltijd een link krijgt naar het levenlang leren. Er wordt dan verwezen naar de hogescholen, maar daarmee worden wel de bekostigde instellingen bedoeld. Bovendien – en daar komen we nog op terug – worden door Ad de Graaf de duale vormen niet expliciet genoemd, en daar is ook veel winst te halen.

Zij zorgen voor twee experimenten met meer flexibiliteit in de programmering van het deeltijd-onderwijs waardoor meer studenten zich inschrijven en na een flexibel traject het diploma halen. Het gaat immers om opleidingen, niet om cursussen.

Het gaat hier om het begrip ‘flexibilisering’, een duidelijk rekbaar begrip, en van meerdere kanten te belichten. Er wordt gesuggereerd dat het in alle gevallen bij de experimenten (pilots) gaat om het spreiden in de tijd van de studie, terwijl dat niet zo is. We komen er later op terug, na de argumenten die Ad de Graaf terecht aandraagt als het gaat om het kunnen halen van de doelstellingen.

Helaas, over een aantal jaren zal blijken dat kostbare tijd is verloren omdat de geformuleerde doelen niet zijn gerealiseerd. En dat is niet zo vreemd omdat de plannen zijn gebaseerd op (tenminste) twee denkfouten.

Leven lang leren ≠ deeltijd

De *eerste fout* is dat een soort ‘gelijkteken’ is aangebracht tussen deeltijd hoger onderwijs en het brede scala van het ‘leven lang leren’. Terwijl we weten dat een lerend leven veel meer is dan het volgen van een volledige deeltijdopleiding die afgerond wordt met een diploma.

Want we hebben mbo’ers die op latere leeftijd een graad willen halen waar een civiel effect aan is verbonden, maar er zijn ook mbo’ers (of anderen) die op latere leeftijd misschien geen graad willen halen, maar wel degelijk behoefte hebben aan cursussen op hbo-niveau. Ook zijn er alumni die zich met cursussen op de hoogte willen stellen van nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied.

Geen speld tussen te krijgen als het gaat om LLL en DT. Maar vervolgens is het zo dat, en dat is logisch, wordt verwezen naar ‘cursussen op hbo-niveau’. Die zijn er niet. We kennen als hbo-niveaus de Ad, de Bachelor en de Master. Bovendien ageren de bekostigde hogescholen al jarenlang tegen het gebruik bij allerlei diploma’s van de private instellingen van het begrip ‘hbo-niveau’. Er ligt zelfs wetgeving klaar om dit gebruik te bestraffen als het niet gaat om de formele graden...

Het zal wel zo zijn dat hiermee een suggestie wordt gedaan om te gaan spreken over het aanbieden van scholingstrajecten door hogescholen, die door het Nationaal Coördinatiepunt van het NLQF (ons nationale raamwerk voor kwalificaties) op een van de niveaus 5, 6 en 7 kan worden ingeschaald. Of dat het gaat om onderdelen van erkende hbo-opleidingen, en op basis daarvan kunnen worden gezien als producten van hogescholen. Het Hoger Bedrijfsdiploma, zoals dat nu als type in de markt wordt gezet, heeft raakvlakken met deze gedachte.

Wie weet wordt het hoger onderwijs wel zo duur dat steeds meer jonge studenten op hun 18^e kiezen voor een deeltijdopleiding als tweede weg om studieschulden te voorkomen. En laten we niet vergeten: het informele leren is vaak een verrijking in een lerend leven.

Een heldere constatering, zoals al eerder kon worden gesignaleerd in alle discussies. Echter, het is zo dat deeltijd van oudsher niet is afgestemd op jongeren (kijk maar naar de wetgeving en de daaraan gekoppelde kaders en regelingen). Maar als ‘deeltijd’ alhier wordt vervangen door ‘duaal’ is alles weer correct. Bij ‘duaal’ is de student tevens werknemer en kan hij of zijn al doende inkomen genereren en mogelijk de werkgever de studie geheel of gedeeltelijk laten vergoeden.

De *tweede fout* ligt in het verlengde van de eerste. Uitgangspunt van de beleidsmakers is dat het formele onderscheid tussen voltijd- en deeltijdonderwijs vertrekpunt moet zijn voor een plan dat de rol van de hogescholen versterkt. Maar ook dat is toch echt een illusie. Wat is voltijd? Wat is deeltijd? Is een hoge mate van blended learning met afstandsonderwijs per definitie deeltijd? Ook als de studiebelasting misschien wel 30 uur per week is? Mag een hogeschool een voltijdprogramma aanbieden van bijvoorbeeld 15 contacturen per week, verspreid over de maandagavond, de vrijdag en de zaterdag?

Dat is een uitermate sterk argument. Vroeger was deeltijd: na 18 uur, op vrijdag na 15 uur en verder in het weekend... maar die criteria zijn verdwenen, maar vervolgens zijn de consequenties ervan niet verwerkt in de WHW. Daarom ook de Leido-themadag...

Overigens bieden instellingen als de LOI hun opleidingen onder de vlag van 'deeltijd' aan. Er zijn maar drie smaken voor de variant (vorm), en afstandsonderwijs hoort daar niet bij (los van de OU). Wat betreft de vraag aan het eind, is het antwoord simpelweg 'ja' – zolang het een studeerbaar programma is, met een gemiddelde studielast van 28 uur per studiepunten. Toen de universiteiten nog veel deeltijd hadden, gingen voltijdse studenten ook vaak 's avonds naar werkgroepen, al was het maar om een tweede studie ernaast te doen.

Doelgroepen

Het is veel beter om uit te gaan van het onderscheid tussen jong volwassenen (18+) die een initiële opleiding willen volgen en werkenden/werkzoekenden (bijvoorbeeld 30+) met een specifieke scholingswens die aansluit bij hun ervaring en wens om zich verder te ontwikkelen. Dat doet recht aan de verschillen tussen de doelgroepen, het laat het achterhaalde onderscheid voltijd – deeltijd achter zich en het biedt de mogelijkheid een onderscheid aan te brengen tussen het onderwijs waarvoor primair de overheid een publieke verantwoordelijkheid draagt en onderwijs met een gemengd publiek-private verantwoordelijkheid. En ondanks het altijd arbitraire karakter van een leeftijdsgrens biedt dit een veel realistischer perspectief.

Hierbij kan worden aangesloten, als het gaat om levenlang leren. Wel moet er een stevige discussie komen over wat nu exact wordt verstaan onder 'publiek-private verantwoordelijkheid'. Moet er dan bijvoorbeeld bij bekostiging worden uitgegaan van een geheel private inbreng? Hebben we het dan bij 'verantwoordelijkheid' alleen maar over de overheid, of moeten we gaan kijken naar andere organisaties die een en ander kunnen 'borgen' (zoals beroepsverenigingen, branches e.d.)? Daarbij zal een mengvorm altijd leiden tot een vorm van strijd om de macht en die uiteindelijke verantwoordelijkheid. Maar daarvoor zijn wel oplossingen te vinden... een punt voor de themadag.

Uiteenlopende doelgroepen genereren een eigen cultuur en hebben belang bij een op hen toegesneden programma, structuur, pedagogisch klimaat en infrastructuur. Het is ondenkbaar dat Biesta's drie functies van het onderwijs (kwalificatie, socialisatie en persoonswording) dezelfde invulling krijgen bij de initiële opleidingen als bij het 'leven lang leren'. Oftewel, de 20-jarige mbo'er die doorstroomt naar het hbo, geen studieschuld wil opbouwen en kiest voor een deeltijddoelgroep is onvergelijkbaar met de 32-jarige mbo'er die promotie wil maken, nog wel een bachelorgraad wil behalen en door zijn ervaringen een groot aantal vrijstellingen krijgt.

Opleiding en cursus

Zoals gezegd bestaat het 'leven lang leren' uit veel meer dan het behalen van diploma's en graden. Probleem is nu dat in het publieke domein hogescholen geen onderdelen van opleidingen als cursus en module mogen aanbieden. Althans, vanwege de concurrentieverhoudingen met het private onderwijs mag dat niet met overheidsbekostiging.

Nu weten we dat jong-volwassenen veel meer zijn gericht op met een graad af te ronden opleidingen, terwijl dat in het 'leven lang leren' minder het geval is. Wanneer het onderscheid voltijd-deeltijd wordt ingeruild voor het onderscheid initieel en post-initieel ontstaan betere mogelijkheden voor arrangementen die zijn toegesneden op deze verschillende doelgroepen.

Juist en een prachtige insteek voor de Leido-themadag (en andere discussie-platforms). Een paar dingen alvast:

- Er wordt gesteld dat publieke hogescholen geen bekostiging mogen gebruiken voor het verzorgen van privaat onderwijs. Dat is helder. In de praktijk worden echter toch zaken in de private hoek aangeboden, op basis van de beschikbaarheid van onderdelen van de hogeschool en de inzet ervan, als maar duidelijk is dat de bekostigde opleidingen daarvan kunnen 'profiteren' (er dus beter van worden qua kwaliteit). Maar... er kunnen best private scholingstrajecten worden aangeboden door bekostigde hogescholen, tegen kostprijs en dan helemaal niet zo hoog, door alle binnen de reguliere organisatie ontwikkelde expertise en materialen parallel daaraan in te zetten. Meer daarover op de themadag.
- Het voorstel om te gaan kijken naar initieel en post-initieel klinkt interessant. Maar wat te doen met iemand die bewust kiest voor het gaan werken met een Ad en dan pas na een paar jaar de Bachelor wil gaan doen? Is dan de Bachelor een post-initieel traject? Misschien toch eens kijken naar de vorm van de inschrijving, het doel van de studie... en dan een en ander vastleggen in een studiecontract (inschrijven voor een hbo-studie is toch een overeenkomst, en het doen van een cursus vraagt ook om een handtekening onder een stuk papier)?

(...)

In mijn essay *'Hogescholen voor een lerend leven: tijd voor een doorbraak'* onderbouw ik mijn conclusie dat de onlangs begonnen experimenten niet tot een doorbraak kunnen leiden omdat die vanuit een nogal traditioneel denkkader zijn bedacht. Of, zoals Huib de Jong, rector Hogeschool van Amsterdam in zijn reactie op mijn essay zo mooi formuleert: "Lerend leven gelijk stellen aan de participatiegraad van deeltijdonderwijs toont aan dat er iets fout is in het conceptuele kader of dat sprake is van onbegrip voor de paradigmatische veranderingen in onze tijd". En dat is jammer, want als je de tijdgeest niet verstaat, dan verlies je kostbare tijd."

De reactie van Huib de Jong onderschrijft nog maar eens de noodzaak om naar de WHW te kijken en te bezien wat nu echt anders moet voor deeltijd en dual.

2 Speech Thom de Graaf, NRC Live Rotterdam, 23 november 2016 (Bron: website VH)

Hieronder een aantal delen uit de speech van Thom de Graaf.

"Er is mij gevraagd een antwoord te geven op de vraag welke organisatorische veranderingen er nodig zijn in ons onderwijsbestel om in te spelen op een Leven Lang Leren.

De hogescholen vervullen vanouds een belangrijke rol in het Leven Lang Leren en hebben de ambitie om dat te blijven doen. Daarover geen misverstand. Niet eenvoudigweg uit de macht der gewoonte, maar omdat we ervan zijn overtuigd dat we daar een waardevolle en ook unieke bijdrage aan kunnen leveren. Tegelijkertijd is het duidelijk dat het aanbod van de hogescholen aan deeltijdopleidingen aan belang heeft ingeboet. Er moet iets gebeuren! En ik ben zeker niet de eerste die dat constateert. In mijn bijdrage kan ik geen sluitende antwoorden geven op de vraag 'welke veranderingen nodig zijn'. Wel wil ik enkele onderliggende maatschappelijke ontwikkelingen benoemen en enkele denkrichtingen voor de manier waarop we invulling geven aan het Leven Lang Leren en in het bijzonder de bijdrage van de hogescholen daaraan.

Goed om dit zo neer te zetten. Wellicht zou het handig zijn geweest om te verwijzen naar het netwerk NL3H, waarvan de hogescholen die LLL hoog in hun vaandel hebben staan, met elkaar proberen invulling te geven aan allerlei doelstellingen.

Het gaat dan om veel praktische zaken, met het uitwisselen van ervaringen en goede voorbeelden. Mogelijk dat NL3H ook een rol kan spelen in het verdere uitbouwen van de discussie en die bijdrage.

Op deze plaats kan ik onmogelijk voorbijgaan aan het advies van de commissie Flexibel Hoger Onderwijs die onder leiding van Alexander Rinnooy twee jaar geleden aanbevelingen deed voor

een toekomstbestendig deeltijd hoger onderwijs. De daling van het bekostigde deeltijdse onderwijs was het vertrekpunt: de instroom van studenten in het deeltijdonderwijs is de laatste 10 jaar sterk afgenomen.

Op advies van de commissie is de minister twee experimenten gestart, gericht op flexibilisering en op vraagfinanciering. Beide experimenten zijn net gestart. Toch waag ik het hier al voorzichtig enkele conclusies te verbinden aan de ervaringen die de hogescholen ermee op doen.

Het doel van de pilots flexibilisering is het onderwijsaanbod flexibeler te maken. Hogescholen doen dat door hun deeltijdopleidingen in te richten op basis van leeruitkomsten, slim geformuleerd en makkelijk aan te passen aan gewijzigde eisen van beroepen en bedrijven.

Er zijn overigens al geruime tijd allerlei hbo-opleidingen die worden gebaseerd op het gebruik van leeruitkomsten. Dat is in het kader van de accreditatie zonder meer toegestaan, net als het inzetten van eindtermen, opleidingskwalificaties, beroepsprofielen of andere vormen voor het kunnen aangeven wat studenten met hun opleiding kunnen gaan doen. Het hoger onderwijs kent dan wel de zgn. Dublin Descriptoren, maar de graden hebben ook een link naar het NLQF (en dus indirect met het EQF, als het Europese raamwerk voor opleidingskwalificaties), en daarbij gaat het per definitie om leeruitkomsten (omdat LLL nu eenmaal niet afhankelijk is van studiepunten en dus van de belasting in tijd als het gaat om het verwerven van competenties).

Tevens dienen hbo-opleidingen per definitie programma's slim in te richten, om daarmee te kunnen inspelen op veranderingen in de arbeidsmarkt. Denk aan: keuzevakken, minoren, projecten en zelf slim vormgegeven afstudeerrichtingen. En wat te denken van de Ad's... die ook snel kunnen schakelen...

Daarbij worden opleidingen opgedeeld in modules van 30 studiepunten. Die modules kunnen los van elkaar worden gevolgd. Even een time-out nemen is geen probleem. Dat maakt het voor mensen veel gemakkelijker om naast hun werk een opleiding te volgen. De modules zijn dus feitelijk als afzonderlijke cursussen te volgen. Doel hiervan? Meer studenten uiteindelijk naar een diploma toeleiden.

Ik zie dat hogescholen met veel kracht en enthousiasme aan de flexibilisering van hun deeltijdonderwijs werken. Zij doen dat in nauwe afstemming met hun werkveld en maken goed gebruik van de mogelijkheden die nieuwe technologieën bieden. Digitalisering, blended learning en nieuwe vormen van leren op de werkplek vinden hun plaats in de opleidingen. Inhoudelijk is sprake van een echte revitalisering. Maar of het ook leidt tot meer studenten zal moeten blijken. De eerste cijfers zijn hoopvol.

Het is goed om hierbij, voor degenen die nog niet alle ins en outs van de experimenten en pilots kennen, een paar kanttekeningen te maken. Er kan worden gewerkt met leeruitkomsten, dus het meten van de studielast op micro-niveau kan worden losgelaten – in ruil voor het hebben van grotere eenheden van 30 punten, oftewel een semester (half studiejaar).

Echter, Thom de Graaf stelt dat de modules als afzonderlijke cursussen zijn te volgen, los van elkaar en... ook nog eens met onderbrekingen.

Helaas, daar past een nuancering bij. Wat hij schetst, is alleen mogelijk als de betreffende opleiding aan beide experimenten meedoet (nu alleen nog techniek en ict). En dan is de consequentie dat er sprake is van het afzien van overheidsbekostiging – met als compensatie dat de opleiding zich als een privaat aanbieder mag gedragen. Dat wil zeggen: modulair, geen eisen voor de vestigingsplaats en dat soort maatwerkzaken.

Het gaat dus niet om de bekostigde hbo-opleidingen die alleen vallen onder de mogelijkheden van het gebruik van leeruitkomsten. Daarmee kan sneller worden overgegaan tot het geven van vrijstellingen op basis van eerdere opleidingen en werkervaring. Dat kan leiden tot kortere trajecten en/of minder te doen tijdens een semester, dus een gemakkelijke vorm van combineren met het werk.

In dat geval moeten de modules nog steeds een opleiding vormen, met de eisen die de NVAO aan de opbouw, de samenhang en het behalen van het eindniveau stelt. Losse modules zijn alleen maar bouwstenen, net als minoren en keuzevakken...

Hieronder staat een overzicht van de mogelijkheden die de experimenten bieden – gehaald van de website van OCW.

Van de OCW-website:

De 2 experimenten staan los van elkaar. Ze hebben ook verschillende kenmerken:

Kenmerken	Pilot flexibilisering	Experiment vraagfinanciering
Kan de inhoud van onderwijsprogramma's aanpassen	Ja	Nee
Onderwijs in losse modules (gefaseerde deelname)	Nee	Ja
Kan lessen aanbieden op andere locaties	Nee (niet bij door de overheid bekostigde opleidingen)	Ja
Alle hoger onderwijsinstellingen en opleidingen kunnen meedoen	Ja	Nee, voorlopig alleen specifieke hbo-opleidingen in de sector techniek en ICT
Andere manier van betalen	Nee	Ja, betaling gaat via vouchers

Bron: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/inhoud/experimenten-om-deeltijdonderwijs-flexibeler-te-maken/>

In deze tabel staat nadrukkelijk dat opleidingen die alleen vallen onder de experimenten met het gebruik van 'leeruitkomsten', geen beroep mogen doen het onderwijs in losse modules, en dus ook de studenten geen gefaseerde deelname mogen aanbieden. Het betreft, los van de twee uitzonderingen op de WHW, geen optie voor het spreiden in de tijd en het loslaten van de samenhang tussen de eenheden.

Voor de duidelijkheid: ook bij de vraagfinanciering moet de inschrijving wel te maken hebben met het behalen van het diploma, maar er is dan wel meer maatwerk qua tijd mogelijk.

Zoals ook al eerder gemeld, is de grote winst van deze experimenten de aanzet tot het nadenken over meer flexibele vormen voor het verzorgen van opleidingen. Maar... de WHW biedt zeker geen opties die nu – zoals blijkt uit het verhaal van Thom de Graaf – kennelijk worden omarmd. Dus... laten we dan de WHW aanpassen...

Veel hogescholen willen daarom naast en in het verlengde van hun kerntaak ook graag bijdragen aan arrangementen die zich richten op deze brede behoefte aan scholing. Scholing die niet primair op het behalen van een diploma is gericht. Het hoort vinden zij nadrukkelijk tot hun maatschappelijke opdracht om in die behoefte te voorzien. De wet op het hoger onderwijs zegt immers: hogescholen dragen kennis over ten behoeve van de maatschappij en dragen bij aan de ontwikkeling van de beroepen waarop hun onderwijs is gericht. Iedere hogeschool geeft daar een eigen uitwerking aan, waarbij gewoonlijk de behoefte van de regio en het beroepenveld leidend is.

Hogescholen willen ook hun eigen alumni bedienen, door hen aangehaakt te houden op ontwikkelingen en vernieuwingen in hun eigen vakgebieden.

Hogescholen die zich op bij- en nascholing richten, los van diploma's, doen dat nu als private activiteit. De wet schrijft voor dit het gescheiden plaatsvindt van het publiek bekostigde onderwijs. Dat maakt het lastig te organiseren. Twee takken van sport onder één dak, met verschillende spelregels. De vraagstukken die dat oplevert gaan verder dan de praktische van de boekhouding.

De laatste alinea is een duidelijk 'politiek statement'. Dat mag maar in de praktijk zijn er absoluut mogelijkheden voor om privaat en publiek naast elkaar te doen. Mogelijk dat de VH doelt op de situatie waarbij het CvB van de bekostigde instelling ook nadrukkelijk de aansturing van de private poot voor haar rekening wil nemen. Maar op basis van andere arrangementen is simpelweg veel te regelen.

Op de themadag over deeltijd zal hierop worden ingegaan.

(...)

Kort cyclisch hoger onderwijs, gericht op het behalen van een specifieke bekwaamheid, vaardigheid of kennis helpt bij het op peil houden van de inzetbaarheid die nodig is om in een snel veranderende wereld relevant te blijven. We laten onnodig kansen liggen voor het maximaal benutten van de mogelijkheden van de deeltijdse opleidingen van de hogescholen. Ik denk dat het anders kan! Niet door te voorzichtig te experimenteren, maar door alles dat je als hogeschool in het kader van een Leven Lang Leren kunt doen aan te bieden.

We moeten daar samen een weg in vinden die voor iedereen past. Het moet dus veel eenvoudiger worden om cursussen en kortere opleidingen te volgen die niet (direct) tot een erkend diploma leiden, ook als die door bekostigde hogescholen worden aangeboden.

We zullen wat mij betreft opnieuw de verbinding tussen publiek bekostigd en privaat, commercieel onderwijsaanbod moeten doordenken. Het gaat niet om bescherming van marktaandeel, maar om elkaar aan te vullen en het maximale uit onze middelen en mogelijkheden te halen.

Misschien moeten we het begrip beroepsonderwijs herdefiniëren tot al het onderwijs om je weg te vinden naar de arbeidsmarkt en op koers te blijven. We hebben het dan over het voltijd onderwijs, op-, bij- en nascholing, al dan niet in deeltijd.

Spelregels met betrekking tot de financiering mogen hier geen belemmering zijn. Dat betekent heel concreet dat ik zou willen onderzoeken op welke wijze we de huidige fictie kunnen loslaten dat deeltijdstudenten zich inschrijven met het oogmerk een diploma te gaan halen. Betreden we als hogescholen hiermee het private domein? In de huidige set van spelregels wel!

Maar zijn die niet aan vernieuwing toe? Is het huidige onderscheid publiek – privaat hier wel productief? Het maatschappelijk belang zou toch voorop moeten staan. Ik pleit er niet voor dat voortaan alle opleidingsinspanningen van hogescholen door de overheid gefinancierd moeten worden, maar ik zie wel de noodzaak om de bestaande grenzen aan de overheidsbekostiging kritisch tegen het licht te houden. Voor de initiële opleidingen voor jonge mensen spelen de hogescholen nu al een doorslaggevende rol. Mij gaat het om de taak die zij ook hebben om mensen later in het leven te faciliteren. Daar kunnen zij bij uitstek geschikt voor zijn.

Mooie input voor discussies, en de themadag van Leido over deeltijd (en dual).